

Er du klædt på
til dit arbejdsliv i
efteråret?

FORUM

Annonce



Selvklebende navnelapper til tøj, sko & udstyr. Slidstærke og praktiske. Hurtig levering.

Flotte navnelapper - til tingene du ikke vil miste. Slidstærke og praktiske.

Identiketter

KØB NU

Forside (/)

Anmeldelse af bogen Socialdemokratiske Tænkere

Er der nogen, der stadig tænker?

Skrevet af



Kasper Fogh Hansen ()

()

()

69 artikler

0 indlæg

Ny bog om socialdemokratiske tænkere er forberedelse til en lang, kold og borgerlig vinter og en erkendelse af behovet for en socialdemokratisk genfødsel.

Er du klædt på
til dit arbejdsliv
i efteråret?

FORUM

Det var vist i en Deadline-udsendelse for et par år siden. Der kørte i de dage en af de meget spændende debatter om, hvilke klistermærker socialdemokrater ville sætte på sig selv; var man stadig 'demokratiske socialister', var man et 'midterparti', et 'venstrefløjsparti', eller havde man bare 'hjertet til venstre for midten'? Mogens Lykketoft blev spurgt, om han ville kalde sig socialist. Manden trak lidt ubekvemt på sin overkrop og lænede sig tilbage, som han nu gør, når han forsøger at være pædagogisk: "Mnjoeh ... altså ... jeg er socialdemokrat i den skandinaviske tradition". Han havde en synligt ringe forventning om, at det sagde interviewereren ret meget. Man kunne se ham tænke: "Jøsses, hvor skal man starte?".



De 17 tænkere, du kan læse om i 'Socialdemokratiske Tænkere'. Illustration: Johan Krarup

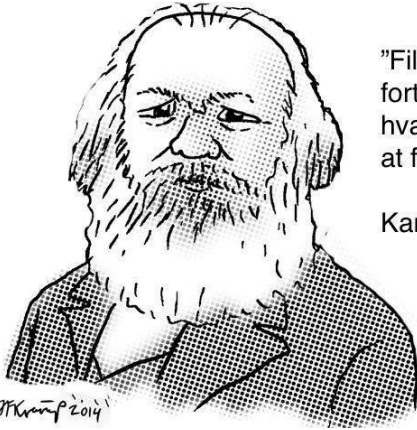
Og hvor skal man så starte? Anders Dybdal, der selv engang arbejdede for Mogens Lykketoft, har redigeret en antologi over en ideologi, hvis selvstændige bidrag blev oversat i det tyvende århundredes store slag mellem marxisme og det borgerlige sammensurium af konservatisme og liberalisme. Den er skrevet i erkendelse af den rådvidhed og manglende politiske kompas, der kendetegner hele den europæiske venstrefløj. Den sigter efter et tomrum på hylden for politisk teori. Men den rammer (også) det store, åbne sår i et dansk socialdemokrati, hvor ingen ved, hvad det er, man går og laver; det skulle da lige være fru Frederiksen, der holder fast i et mantra om 'ret og pligt' som rettesnor gennem sine velfærdsreformer. Hun må bare ikke sige eller skrive det for meget, for så går 'kilder tæt på' Helle helt amok i paranoia og skinsyge og beskylder hende for at ville vælte forkvinden. Så når nu ingen i toppen må tænke, i hvert fald ikke hvis de taler samtidigt, ja, så gør andre det.

Hvorfor er den ikke skrevet før?

Klistermærkedebatten i pressen om, hvad socialdemokraterne er, vil nok ikke på kort sigt blive beriget af Anders Dybdals nye antologi over, hvad det var, Mogens Lykketoft mente med "... socialdemokrat i den skandinaviske tradition". Dertil er antologien simpelthen for klog; den har for meget viden på for få sider. Og er skrevet af for indsigtfulde mennesker.

'Socialdemokratiske tænkere' er en velskrevet, akademisk orienteret og (ide)historisk indføring i, hvilken politisk ideologi og hvilke bærende tanker det danske, norske og svenske samfund i al væsentlighed bygger på. Selvom det er et akademisk værk, er den dog ikke så tør, at den ikke også er læselig – fornøjelig er nok til gengæld at give den lidt for meget gas. Men det er bizart, at den ikke er skrevet før. Men så meget mere glædeligt er det, at når den så bliver skrevet, bliver den skrevet rigtigt og ikke som en af disse

studentikose og galpende pamfletter, der produceres i højstemte, overpolitiserede hang around-miljøer.



”Filosofferne har kun fortolket verden forskelligt, hvad det kommer an på er at forandre den.”

Karl Marx

Historiker Claus Bryld har skrevet kapitlet om Karl Marx. Illustration: Johan Krarup

Det er simpelthen en fornøjelse at have med en bog at gøre, hvor forfatterne til de enkelte kapitler er så nidkært udvalgt, efter om de er *de rigtige* til at skrive dem. Udover Dybdals eget for- og efterord, der er leveret med et klart og nøgternt blik på socialdemokratismens historie, så er historikeren Claus Bryld *den rigtige* til at skrive om Marx og Frederik Borgbjerg. Niels Finn Christiansen, mangeårig akademisk sværvægter i spørgsmål om venstrefløj, tidligere venstresocialist btw, er *den rigtige* til at skrive om Hartvig Frisch, som han selv skrev disputats om. Jørn Henrik Petersen, der om nogen er specialiseret i dansk socialpolitik historie, er *den rigtige* til at skrive om K. K. Steincke, hvis socialreform gav et menneske rettigheder over for fællesskabet. Og vi bliver genforbundet med Henrik Dahls faglige tyngde i hans destillat af Anthony Giddens' politiske tænkning, for selvfølgelig er den politiske sociolog Henrik Dahl *den rigtige* at sætte til at skrive om den politiske sociolog Giddens. Den svenske professor Yvonne Hirdman er *den rigtige* til at generindre de svenske ægtepar Alva og Gunnar Myrdals rationelle, sociale ingeniørkunst. Redaktør Dybdals to kammerater fra opstarten af Cevea, Jens Jonatan Steen og den tilkomne direktør Kristian Weise er kommet i fint med selskab med kapitler om henholdsvis Joseph Stiglitz og Blue Labour-oprøreren Maurice Glasman.

Jens Jonatan Steen giver, med en af de bedste tekster jeg har læst fra hans hånd, bogen en fin narrativ struktur, da den slutter med hans Glasman-kapitel; om Labour-lederen, der har vendt sig mod staten og krævet socialdemokratiets fokus vendt imod civilsamfundet. Det giver en fornemmelse af, at mange samtidige socialdemokrater ikke længere ser staten som løsningen, men som en del af problemet.

Det nye sort på den røde måde

Nuvel, bogen rammer uforvarende ind i et af de jævnlige klimakser i den konstante krise, der kendetegner regeringen med Helle Thorning-Schmidt; de sidste par uger har jo gået med rygter om regeringschefens eventuelle EU-exit på klangbund af partibaglandsfortvivelse. Og det skulle ligne de højere luftlag i partiet dårligt, om ikke der kom en tvær bemærkning om fortidsdyrkelse i forbindelse med udgivelsen af denne antologi over

socialdemokratiske tænkere. Og man kan sørme godt forstå indskydelsen, for der ligger en konservatisme i socialdemokrater, hvor man gerne stikker labben ind i skabet efter en af de gamle faner, når tingene går skidt. For som Henrik Dahl skriver i sit Giddens-kapitel: "Den politiske kamp kan ikke vindes hvis man drømmer om sociale klasser der ikke længere findes, brancher der ikke længere er rentable på dansk jord eller konflikter der var engang."

Se, det har Dahl ret i. Men bogen begår heller ikke den fejl. Den er omhyggelig med at sætte de ideologer, den beskriver, ind i deres historiske kontekst og forholder sig nøgternt til, hvad man kan bruge af de forskelliges tankestof i dag. Dybdal har gud ske tak og lov IKKE redigeret en omgang tarvelig, intellektuel doven arbejderisme. Men jeg skal da blankt indrømme, at jeg også tog den dejligt, røværøde bog op og gøs lidt ved tanken om at skulle være i stue med en mølædt blanding af fortidsforherligelse og virkelighedsbenægtelse.



I bogen er det ikke kun tænkere, der er illustreret, men også det, de står for. Eksempelvis er Hartvig Frisch illustreret med et værn mod antidemokratiske strømninger. Illustration: Johan Krarup

Det bliver en lang, mørk vinter

Det næste er, hvad man så skal bruge det til. Udover at håbe på at oplyse studieværter om, hvad det vil sige, at nogen er "socialdemokrat i den skandinaviske tradition"? Nu hvor værten ikke

vidste, at "socialdemokrater har meget tilovers for Marx, men ikke ret meget tilbage fra ham", som Erling Olsen er citeret for i bogen.

Bogens faglige tyngde og klare sammenhæng vil gøre den til et naturligt element i det meste undervisning i politologi og politisk idehistorie. Men det er jo nok ikke i den sammenhæng, den skal ses. For socialdemokrater i Danmark ved det godt: *Winter is coming*. En ting er, at bogen viser den manglende opbakning til socialdemokratiske tanker i hele Europa, men den udkommer også i en tid, hvor partiet herhjemme ligger under 20 procent, mens højrepopulisterne i Dansk Folkeparti står til at vokse den store centrum-venstrebevægelse over hovedet; der er 14 procent imellem 'den røde' og 'den blå' blok.

Næsten alle, på nær åbenbart en ung tænker som Anders Dybdal, undervurderer, hvor enormt et genrejsningsprojekt socialdemokraterne står overfor, hvis decimeringen bliver så grusom, som det ser ud til. *Winter is coming*; det bliver en lang, mørk vinter. Det kan let blive et nyt tiår med borgerligt styre, hvor det store centrum-venstreparti intellektuelt, organisatorisk og politisk helt skal genskabes. Intet parti kan gøre det uden en ideologi, og så er det jo rart med en god bog, der samler, hvad dem, der kom før, havde af bæredygtige tanker. Det er en bog for tiden, der kommer, en bog til den lange vinter. Og det er godt, der er en ung kapacitet som Dybdal til at spille en rolle i den proces; for det vil han da vist ikke kunne holdes helt ude af.



"Vi kan ikke udelukke tilbageslag i Øst-Vest-forholdet. Det er stadig sårbart. Vores største og vigtigste opgave fremover er at passe på det, der er skabt og sikre os bedst muligt mod tilbageslag."

Gro Harlem Brundtland

Johan Krarup 2014

Den tidligere norske statsminister Gro Harlem Brundtland. Illustration: Johan Krarup

Men er der så nogen, der har nogen ideer?

I sit forord er Dybdal inde på et af de mange problemer, socialdemokraterne står med i dag; da man var størst, spændte socialdemokraterne over mange klasser i samfundet, samlede en økonomisk underklasse med en kulturel overklasse blandt andet. I dag samler socialdemokrater ikke ret mange andre end ældre offentligt ansatte. Hvis man skal samle store grupper af danskere henover og på tværs af også deres egne, mest kortsigtede, økonomiske interesser, er man nødt til at have ideer, der samler. Og det kan man læse om i 'Socialdemokratiske Tænkere'; om de ideer, der har samlet flest.

Det, man også kan læse – ufrivilligt – er, hvor stor uklarheden om fremtiden egentlig er. Bogen opremser, at socialdemokraterne har en stor fortid, men en usikker fremtid. Og fremtiden er også bogens svaghed. Dybdals afsluttende 'ideologiske eftertanker' er en opridsning af en lang række ganske rimelige og kloge spørgsmål, socialdemokrater står med. Men svar må du kigge i vejviseren efter.

Og der har ved gud været mange opfordringer til, at 'nu skal vi sosser sætte os ned sammen og diskutere, hvad vi står for'. Som om der ud af intentionen om svar og ønsket om en tidssvarende ideologi af sig selv også vil materialisere sig noget genialt ud af de gode intentioners blå luft.

Det er lidt som med samfundets innovationsdiskussion, hvor en masse mennesker 'kloger' sig på, hvordan andre skal få gode ideer, vi alle sammen skal leve af efterfølgende. Jamen er der så rent faktisk nogen, der får nogen ideer? Hvis ikke du har dem, Anders Dybdal, dig, der har pløjet dig igennem den socialdemokratiske idehistorie, hvem har så? Man kan frygte, at bogens vægning ved i sit sidste kapitel at pege på, hvor analysen, visionen og løsningerne er nu, dækker over, at der rent faktisk ikke er en eneste kontingentbetaler i det danske socialdemokrati, der ved det. Og at udvidet gruppeterapi er det eneste reelle initiativ for fremtiden. Hvis forfatteren skal have den plads ved bordet, hans historiske og analytiske klarsyn berettiger, så skal den næste bog have svar på de spørgsmål, han er gået i gang med at stille.



"Man troede, at den fri konkurrence, den fuldkomne frihed på det økonomiske område skulle bringe lykken til menneskeheden; men resultatet er nærmest blevet det modsatte"

K.K. Steincke

Johan Krarup 2014

K. K. Steincke gav Socialdemokratiets politik et moralfilosofisk mål. Illustration: Johan Krarup

For mange økonomer i Socialdemokraterne og metaltræthed i velfærdsstaten?

På det rent tekniske plan er det en fornøjelse at se, hvor velredigeret bogen er, så kapitlerne er overraskende ens og med fine krydshenvisninger. Narrativt lykkes den, fordi den så klart redigerer en politisk historie. Der etableres en klar progression i den politiske tænkning, der gør, at man ved vejs ende er enig med Dybdal i, at der findes en særligt ideologisk tradition i den skandinaviske socialdemokratisme:

Idehistorien går fra Marx og Engells økonomiske fængsel, utopiske teleologi og forsøg på at lave en socialistisk videnskab til Lasalle, der gør bemægtigelse af staten til arbejderbevægelsens mål, til Bernstein, der trækker socialdemokratismen ud af det marxistiske socialismespor, videre til Danmark, hvor Borgbjerg fusionerer nationale og konservative strømninger i bevægelsen og skaber fundamentet for det nationale folkeparti Socialdemokraterne. Historien går over Hartvig Frisch, der gjorde demokratiet til et kulturelt mål, hans kritik af forestillinger om 'nødvendighedens politik', til K. K. Steincke, der gav Socialdemokratiets politik et moralfilosofisk mål; et samfund, der skabte stærke, frie, åbne, sociale, ærlige mennesker. Tænk – ja – socialdemokraterne har engang turdet have så dristige holdninger: De ville noget med de mennesker, de skabte politik for.

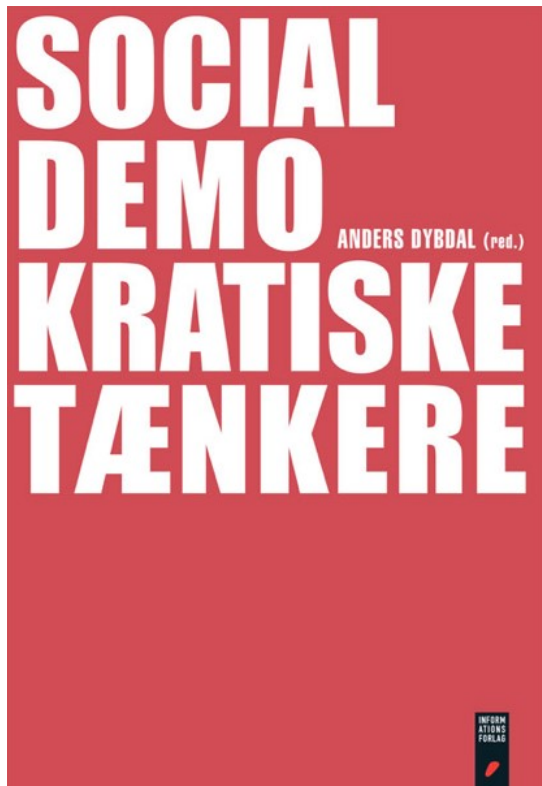
Økonomerne fylder jo meget i Socialdemokratiet, ikke mere i bogen, end de har gjort i virkeligheden. Men måske er det blevet en del af bevægelsens problem; at den ser verden for meget igennem incitamentstænkernes briller. Men det er klart, at også redaktøren virker til at have en ide om, at det er økonomerne, der har skabt bevægelsen. Ellers kunne man måske have taget en Olof Palme med, der skar en selvstændig rolle for de skandinaviske socialdemokratier i verden med sin enegang mellem øst og vest? Men Dybdals rejse fortsætter over økonomerne, Keynes selvfølgelig, Myrdalernes sociale designpolitik, men inkluderer Brundtland, der indførte bæredygtighedstænkning i de materialistiske socialdemokratier. Vi rejser op forbi Lykkesofts flexicurity-stat, til nutidens inspirationer: Stiglitz og hans insisteren på, at markedet skal kritiseres, reguleres, og til sidst slutter vi så hos Glasman, der ikke længere tror på Lasalles stat og spørger om staten stadig er instrumentet for forbedringer, eller om den er blevet målet i sig selv?

Har Glasman kompasset?

Glasman er 'det nye sort' for en yngre generation af centrum-venstretænkere, der ikke kan ryste fornemmelsen af velfærdsstatens metaltræthed af sig, og ikke længere ser staten som svaret på de problemer, fællesskabet skal løse; at den store offentlige sektor er blevet, hvad den (i denne sammenhæng måske oversete?) socialdemokratiske økonom Jørgen S. Dich for mange år siden kaldte en ny overklasse, der styrer samfundet med egne interesser for øje.

Så helt tilbageholdende med ideer til fremtiden er 'Socialdemokratiske Tænkere' måske alligevel ikke, når Glasman slutter rækken af ideologer; det virker alligevel, som om Dybdal peger på det samme som Maurice Glasman: Det enkelte menneske skal have større magt over samfundsøkonomien, over eget liv, politikken skal være 'øget demokratisering, udvidet selvbestemmelse og gennemgribende decentralisering'. Det modsatte af de interesser, den administrative overklasse i samfundet har. Og den politik, socialdemokraterne fører i dag.

Fem ud af seks ølkasser til den første og bedste bog, der er skrevet om de ideer, der er blevet til en socialdemokratisk ideologi



Socialdemokratiske Tænkere, af Anders Dybdal (red.). Informations Forlag. Udkommer i dag 9. April 2014.

Giv din stemme

4,6/5

38 stemmer

KOMMENTARER

0 kommentarer

Sortér efter

Tilføj en kommentar ...

[Plugin til Facebook-kommentarer](#)

UDVALGTE JOB (/KOMMUNIKATION-JOB)



Digital Kommunikation
(/kommunikation-

Frist: 11. august



Videojournalist (/kommunikation-
job/danmarks-almene-boliger-

Frist: 5. august



(/kommunikation-



(/kommunikation-